

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.7
la Hotărârea Consiliului INJ
nr.6/7 din 03.07.2015*

CURRICULUM

la disciplina

„Resocializarea și reintegrarea socială”

(consilieri de probațiune)

AUTORI:

Vladimir POPA

Șef al Oficiului central de probațiune

Iurie MAHU,

Șef al Serviciului resocializare

Oficiului central de probațiune

_____ **AVIZAT**

Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2015

I. PRELIMINARII

Pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului ce se aplică de instanțele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite restricții drepturilor lor. Pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane. Executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate. Legislația penală a Republicii Moldova prevede și institutul liberării condiționate înainte de termen de pedeapsă. Persoanele aflate mult timp în detenție își pierd deseori capacitățile și deprinderile care sunt în societate. Eliberându-se persoanele date nimeresc într-o situație dificilă și sunt deseori respinși de membrii comunității. Sarcina consilierului de probațiune de a se implica în procesul de reintegrare în societate al acestei parte al comunității, deoarece ei sunt aceleași membri ca și alții, dar cu încălcarea regulilor de viață în societate. Adaptarea socială este un element important în reducerea recidivei. Și de la nivelul de pregătire a consilierului către această activitate depinde și rezultatul final.

În activitatea cotidiană este foarte important de a cunoaște metodologia de evaluare a personalității subiecților probațiunii. De corectitudinea evaluării depinde tot procesul de resocializare, deoarece cum va fi evaluat subiectul probațiunii așa va fi și planificat tot procesul de lucru cu acest subiect. Instruirea în disciplina dată este orientată spre cunoaștere, aplicare și integrare.

Cursul de instruire inițială este destinat persoanelor care nu au experiență profesională în domeniul probațiunii. Cursul își propune să contribuie la cunoașterea privind:

- procedura de evaluare a necesităților subiectului probațiunii;
- procesul de evaluare a rețelei sociale;
- evaluarea riscului de recidivă;
- organizarea evidenței subiecților probațiunii;
- aplicarea procesului de asistență și consiliere;
- organizarea procesului de supraveghere al subiecților probațiunii.

Curriculumul înglobează trei dimensiuni: cunoaștere, aplicare, integrare. Cunoașterea include acumulare de informație și sistematizare de concepte în domeniul probațiunii. Aplicarea și integrarea presupune formarea și dezvoltarea capacităților de transfer a cunoștințelor teoretice și de utilizare a abilităților practice în activitatea profesională cotidiană, la soluționarea situațiilor problemă și la rezolvarea sarcinilor cu grad avansat de complexitate.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe:

- relatarea procesului de evaluare;
- determinarea și relatarea actelor care se întocmesc în procesul de probațiune;
- identificarea procedurii de evaluare a necesităților subiectului probațiunii;
- să cunoască a evalua riscul de recidivă;
- relatarea procedurii de întocmire și gestionare a dosarului personal;
- relatarea conceptului, etapelor și modalităților de asistență și consiliere;
- relatarea procedurii de supraveghere al subiecților probațiunii.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil:

- Să aplice în practică prevederile actelor normative;
- Să aplice corect procedura de evaluare;
- Să evalueze perspectivele resocializării și a riscului de recidivă;
- Să întocmească planul probațional;
- Să organizeze procesul de supraveghere al subiecților probațiunii;
- Să relateze procedura de întocmire și gestionare a dosarului personal;
- Să delimiteze noțiunile de asistență, consiliere și supraveghere;
- Să relateze etapele și modalitățile de asistență și consiliere.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Resocializarea și reintegrarea socială	Iurie MAHU	40	16	-	Teste pentru verificarea cunoștințelor
	Vladimir POPA		-	24	

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Procesul de evidență	4	4
2.	Evaluarea personalității și a riscului de recidivă	4	6
3.	Planificarea și supravegherea	4	8
4.	Motivația pentru schimbare în scopul reintegrării sociale	4	6

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Lucrul individual
Tema 1. Procesul de evidență		
<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Temei de evidență. • Dosarul personal al subiectului probațiunii. • Excluderea de la evidență. • Întocmirea documentelor de procedură. <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Actele care servesc temei de evidență. • Întocmirea dosarului personal al subiectului 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor.</p>

probațiunii. <ul style="list-style-type: none"> • Întocmirea actelor de excludere de la evidență. 	Seminare. Tabla flipchart.	Lucrul în grupuri.
Tema 2. Evaluarea personalității și a riscului de recidivă		
<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Primul interviu. • Ancheta de evaluare psihosocială. • Metode de evaluare a perspectivelor de resocializare și reintegrare socială și a riscului de recidivă. <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza primului interviu, întocmirea actelor corespunzătoare. • Selectarea informației necesare. • Întocmirea anchetei de evaluare. • Exercițierea metodelor de evaluare a perspectivelor de resocializare și reintegrare socială și a riscului de recidivă. 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Studiu de caz. Tabla flipchart. Tehnica de calcul</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice; Elaborarea unor lucrări de analiză și cercetare.</p>
Tema 3. Planificarea și supravegherea		
<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Conceptul și noțiunea de supraveghere. • Supravegherea obligațiilor stabilite de instanța de judecată și de legislație. • Controlul comportamentului subiecților probațiunii. • Supravegherea persoanelor eliberate înainte de termen de pedeapsă. • Monitorizarea măsurilor planificate. • Revizuirea planului de probațiune. <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Întocmirea planului de probațiune. • Exercițierea procesului de monitorizare a măsurilor planificate. • Metoda de revizuire a planului de probațiune. • Metodologia de supraveghere a obligațiilor stabilite de instanța de judecată și de legislație. 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Studiu de caz. Tabla flipchart. Tehnica de calcul</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice; Elaborarea unor lucrări de analiză</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Procesul de control al comportamentului subiecților probațiunii. • Metodologia de exercitare a întrevederilor, vizitelor și verificărilor. • Analiza și executarea specificului supravegherii persoanelor eliberate înainte de termen de pedeapsă. 		și cercetare.
Tema 4. Motivația pentru schimbare în scopul reintegrării sociale		
<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Elementele resocializării și reintegrării sociale. • Procesul de resocializare și reintegrarea socială a subiecților probațiunii. • Evaluarea necesităților psihosociale. • Evaluarea rețelei sociale. • Implicarea actorilor comunității. • Asistența postpenitenciară. <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza elementelor resocializării și reintegrării sociale. • Analiza procesului de resocializare și reintegrare socială a subiecților probațiunii. • Analiza conceptului asistenței și consilierii. • Metodica de evaluare a necesităților și rețelei sociale. • Identificarea actorilor comunității. • Asistența postpenitenciară. 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Studiu de caz. Tabla flipchart. Tehnica de calcul</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice; Elaborarea unor lucrări de analiză și cercetare.</p>

VII. EVALUAREA

Evaluarea se va efectua continuu și la final.

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- răspunsuri orale, participare la dezbateri/studii de caz;
- prezentarea de lucrări individuale/referate/portofolii/eseuri;
- prezentări de rapoarte/comunicări/informații etc.
- participarea audiențelor în cadrul orelor practice;
- realizarea activităților individuale;
- susținerea unei testări care vor conține sarcini cu obiective de măsurare a cunoștințelor;

B.Evaluarea finală se va efectua sub forma de teste pentru verificarea cunoștințelor la finele disciplinei de studiu.

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Acte normative:

- 1) **Codul Penal** al Republicii Moldova din 18.04.2002, Monitorul Oficial, nr. 72-74 din 14.04.2009;
- 2) **Codul de Procedură Penală** al Republicii Moldova din 14.03.2003, Monitorul Oficial, nr.104-110 din 07.06.03;
- 3) **Codul de executare** al Republicii Moldova din 24.12.2004, Monitorul Oficial, nr. 214-220 din 05.11.2010;
- 4) **Legea cu privire la probațiune** nr.8 din 14.02.08, Monitorul Oficial, nr.103-105 din 13.06.08;
- 5) **Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție** nr. 297 din 24.02.99, Monitorul Oficial, nr. 39-41 din 22.04.99;
- 6) **Legea asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003**, Monitorul Oficial nr.42-44 din 12.03.2004;
- 7) **Legea privind administrația publică locală** nr. 436 din 28.12.2006, Monitorul Oficial, nr. 32-35 din 09.03.2007;
- 8) Hotărârea Guvernului nr. 918 din 05.10.1999 **cu privire la crearea Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, Monitorul Oficial, nr. 112-114 din 14.10.1999;
- 9) Hotărârea Guvernului nr. 331 din 23.04.2009 cu privire la **unele măsuri de reintegrare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, Monitorul Oficial, nr. 86-88 din 08.05.2009;
- 10) **Regulamentului cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1643 din 31.12.2003**, Monitorul Oficial, nr. 16-18 din 23.01.2004),
- 11) **Regulamentul privind organizarea și funcționarea organelor de probațiune**(aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 827 din 10.09.2010, Monitorul Oficial, nr. 166-168 din 14.09.2010);
- 12) **Regulamentul Consiliului Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, aprobat prin decizia Consiliului la nr.3 din 30.12.08;
- 13) **Ordin nr. 560 din 31.12.2008 cu privire la aprobarea condițiilor și formei contractului de acordare a asistenței psihosociale persoanelor liberate din locurile de detenție și a regulilor privind modul de întocmire a referatului presentințial de evaluare a personalității** (Monitorul Oficial, nr. 10-11 din 23.01.2009);
- 14) **Instrucțiunea cu privire la activitatea de probațiune sentințială în comunitate în privința condamnaților adulți și minori**, aprobată prin Ordinul nr.168 din 30 decembrie 2013;

Reglementări internaționale:

- 1) **Convenția europeană cu privire la supravegherea condamnaților condiționali sau infractori liberați condiționat;**
- 2) **Regulile minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate (Regulile de la Tokyo)** 45-110 din anul 1990, Cea de-a 68-a ședință plenară, 14 decembrie 1990;
- 3) **Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh)**, Rezoluția 45/112 14 decembrie 1998, (a 68-a Sesiune Plenară);
- 4) Recomandarea Nr. R (92) 16 a Comitetului de Miniștri către statele membre referitoare la **regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate**, adoptată de Comitetul de Miniștri în 19 octombrie 1992, cu ocazia celei de a 482-a reuniune a vice-miniștrilor;
- 5) Recomandarea (2000) 22 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre privind **îmbunătățirea aplicării normelor europene cu privire la sancțiunile și măsurile**

- comunitare**, adoptată de Comitetul de Miniștri pe 29 noiembrie 2000 la a 731-a întâlnire a vice-miniștrilor;
- 6) Recomandarea Rec (2003) 22 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind **liberarea condiționată (parole)**, adoptată la 24 septembrie 2003 la cea de-a 853-a întrunire a vice-miniștrilor;
  - 7) Recomandarea CM/Rec (2010) 1 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la **Regulile de Probațiune ale Consiliului Europei**, adoptată de către Comitetul de Miniștri la 20 ianuarie 2010, la cea de-a 1075-a adunare a vice-miniștrilor;

Practica judiciară:

- 1) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldov nr.6 din 14 noiembrie 2008 cu privire la **practica aplicării unor prevederi ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal**;
http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.%206%20_2008_%20cu%20privire%20la%20practica%20aplicarii%20unor%20prevederi%20ce%20reglementeaza%20punerea%20in%20aplicare%20a%20hotararilor%20judecătorești%20cu%20caracter%20penal.pdf;
- 2) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 4 iulie 2005 despre **aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației naționale și internaționale privind aplicarea pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității și executarea acestei pedepse**(Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.12, pag.15);
[http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.%208%20\(2005\)Despre%20aplicarea%20de%20catre%20instanțele%20judecătorești%20a%20unor%20prevederi%20ale%20legislației.pdf](http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.%208%20(2005)Despre%20aplicarea%20de%20catre%20instanțele%20judecătorești%20a%20unor%20prevederi%20ale%20legislației.pdf);
- 3) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldov nr.39 din 22 noiembrie 2004 cu privire la **practica judiciară în cauzele penale privind minorii**(Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.7, pag.6);
[http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.39%20\(2004\)Cu%20privire%20la%20practica%20judiciară%20în%20cauzele%20penale%20privind%20minorii.pdf](http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.39%20(2004)Cu%20privire%20la%20practica%20judiciară%20în%20cauzele%20penale%20privind%20minorii.pdf);
- 4) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.16 din 31 mai 2004 cu privire la **aplicarea în practica judiciară a principiului individualizării pedepsei penale**, (Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2004, nr.6, pag.22);
[http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.16\(2004\)Cu%20privire%20la%20aplicarea%20în%20practica%20judiciară%20a%20principiului.pdf](http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.16(2004)Cu%20privire%20la%20aplicarea%20în%20practica%20judiciară%20a%20principiului.pdf)

Literatură de specialitate:

- 1) Dolea I., Zaharia V., Revista de științe penale, supliment 2007, **Culegere de acte naționale și internaționale în domeniul penal**, volumul I, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
- 2) Ciobanu V., Rotaru V., Zaharia V., Dolea I., **Justiția Juvenilă; Instituția probațiunii în sistemul de drept al Republicii Moldova; Medierea penală**. PNUD Moldova, Institutul Național al Justiției. - Ch. : ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009 – (Seria: Suporturi de curs). – Cartea a 11-a. – 296 p.
- 3) Zaharia V., Popa Vl., Popa V., Astrahan L., **Ghidul consilierului de probațiune**, - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2009, 220 p. ;
- 4) Zaharia V., Popa V., Rotaru V., Martin D., Beldiga C. **Alternative la detenție. Raport de evaluare**. - Ch. :,Helmax-Exim” SRL, 2009, 184 p. ;
- 5) Dolea I., Zaharia V., Rotaru V., Popa V., **Probațiunea în Republica Moldova. Raport de monitorizare**. - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2011, 100 p. ;
- 6) Florian Gh., Zaharia V., Dilion M., Popa V., Moraru-Chilimar R., **Probațiunea prezentențială în privința minorilor. Teorie și practică**, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2005;

- 7) Ulianovschi X., Mîrza V., Golubțov I., Rijicova S., „**Ghid privind munca neremunerată în folosul comunității aplicată față de minori**”, IRP, Chișinău, 2006;
- 8) Vulpescu A., N. Canțer, D. Postu, Iu. Adam, „**Pregătirea pentru liberare a deținuților**”, IRP, Chișinău, 2007;
- 9) Caciamac L., Zaharia V., Canțer N., Postu D., **Raportul misiunii de evaluare a necesităților în domeniul pregătirii pentru liberare a deținuților**. - Institutul de Reforme Penale. – Ch. : Helmax-Exim, 2006 (Tipogr. „Bons Offices”), 92 p. ;
- 10) Cojocaru V., Zaharia V., Cepraga I., Adam Iu., Vulpescu A., **Pregătirea pentru liberare a deținuților**. - Ch. :, „Cu drag” SRL, 2009, 196 p. ;
- 11) Prițcan V., Gribincea T., Moraru-Chilimar R., Cojocaru A., Fiscuci C., Popa V., Dumbrăveanu V., Lungu V., Popovici M., **Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție. Ghid practic**, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
- 12) Dolea I., Zaharia V., Ardeleanu D., Cepraga I., Șarban S., **Capacități și abilități de reintegrare socială a deținuților**. Cercetare sociologică. - Institutul de Reforme Penale – Ch. :, „Bons Offices” SRL, 2009, 56 p. ;
- 13) Ciobanu D., Bolotovici L., Popa V., Gribincea T., Zaharia V., **Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție**, IRP, Chișinău, 2009;
- 14) Zaharia V., Pistrinciuc V., Racu A., **Raport de monitorizare și evaluare a activității de reintegrare socială a persoanelor liberate din locurile de detenție**. - Ch. :, „Cu drag” SRL, 2009, 36 p. ;
- 15) Zaharia V., Harconiță N., Popa V., **Ghid de implicare comunitară în activitatea de probațiune în privința minorilor**. - Ch.: „Bons Offices” S.R.L., 2010, 68 p.;
- 16) Anton M. Van Kalmthout, **Reintegrarea socială și supravegherea infractorilor în opt țări europene**, Craiova, 2004;
- 17) Durnescu I., **Manualul consilierului de reintegrare socială și supraveghere**, Craiova, 2001;
- 18) <http://www.irp.md/probatiune.php>;
- 19) <http://www.justice.gov.md>;
- 20) <http://www.cepprobation.org/>
- 21) www.probatiune.gov.md.